

- [Qui som](#)
- [Contacta](#)
- [Publicitat](#)
- [Avís legal](#)
- [626 863 848 – WhatsApp](#)

- [Notícies](#)
 - [Actualitat](#)
 - [Cultura](#)
 - [Societat](#)
 - [Esports](#)
 - [Entitats](#)
 - [Baix Gaià](#)
- [Opinió](#)
- [Vida Social](#)
- [Entrevistes](#)
- [Reportatges](#)
- [Agenda](#)
- [El CLub](#)

Select Page

Nocturnalia, la passió per Tàrraco envoltada de bruixes,

màgia i misteri

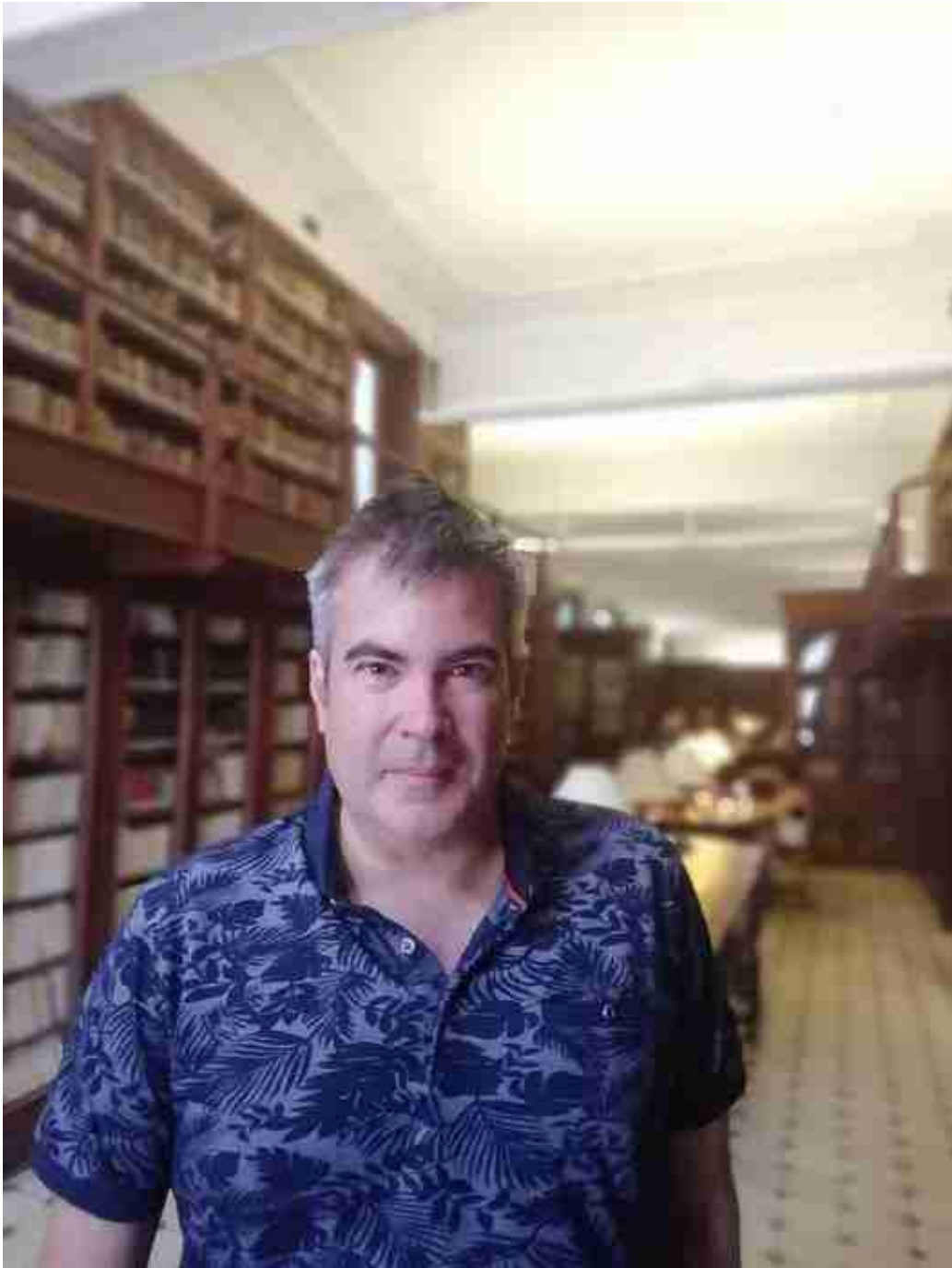
15 juliol 2021

Entrevista realitzada per **Òscar Ramírez Dolcet**

La proliferació de novel·les històriques o amb base històrica ha estat més que rellevant els últims anys. Com sempre, entre tanta palla hi ha bon gra però cal trobar-lo, saber realment quines d'aquestes creacions tenen qualitat, son fidels als fets bàsics i se sostenen argumentalment. Avui us parlem d'una d'elles, de les bones novel·les que provoquen emocions al lector, que el mantenen lligat i que, a més, ho fan amb lleialtat a les dates i espais.

Nocturnalia, escrita pel reusenc Joel Santamaria Matas i publicada per Espasa, és una proposta que ens trasllada a l'escenari de Tàrraco i a Palmira, que ens endinsa en un espai històric concret però amb elements que poc sovint s'han lligat a les històries dels romans, per a dir-ho així de senzill. El punt de partida és al 280 d.C i el protagonista, el centurió Constante Barsemis.

El Joel és també autor d'altres obres d'èxit, com la novel·la "Humanofobia".

A partir d'aquí, la cosa promet perquè l'obra ens captiva amb històries de morts sospitoses, bruixes i bruixots, màgia oculta i tants altres elements atractius que captiven. I no us avancem més perquè per això parlem amb l'autor, el Joel Santamaria.

Joel, Nocturnalia ens aporta una imatge de l'imperi romà en un moment ple de decadència i ens parla també de les

supersticions i les creences que tenia aquell poble i que, en gran mesura, marcaven el seu rumb. Quan neix aquesta novel·la i què et porta a crear aquest escenari històric en concret?

El segle III d. C. sempre m'ha interessat. És un període fosc, amb més de quaranta cèsars que es succeeixen al llarg de mig segle i moren tots de forma violenta, s'abandona la religió oficial dels deus de l'Olimp; per la vessant popular proliferen els cultes orientals, com el mitraisme o el cristianisme, i per la vessant oficial un culte monoteista al deu Sol, del qual gairebé no tenim referències. En definitiva, una època fosca, mal documentada, gens tractada a novel·les o pel·lícules històriques i que fa de transició entre l'antiguitat clàssica i els inicis de l'Edat Mitjana.

Pel que sé, t'has documentat molt a fons per explicar tota aquella part històrica que fa referència a Tàrraco i als altres escenaris escollits. El problema, suposo, haurà estat col·locar enmig del context històric real tots aquells elements més de ficció que havien d'entrar igualment en la narració. Com t'ho has fet això i fins a quin punt el lector podrà diferenciar-ho? Li serà fàcil?

Em penso que força fàcil. La idea és agafar una trama amb elements fantàstics inspirats en creences de l'època, reflectides a obres de la literatura llatina com "L'ase d'or" d'Apuleu, i situar-la en un context històric interessant, inspirat en les cròniques que s'han conservat d'aleshores. També hi ha hagut una documentació força exhaustiva dels llocs arqueològics on succeeixen els fets.

El llibre abasta molt a fons i de manera molt fidel, com la resta, el tema de la religió. En aquella època de decadència de l'imperi romà, a part de deixar de creure en els estaments, en el govern i els seus representants, hi ha també una renúncia a la religió basada en la creença en Déus. Tu expliques bé aquest àmbit, de manera contundent però elegant, perquè en la teva novel·la, la religió hi té també molta

importància, oi?

Moltíssima. Els romans eren gent molt religiosa i trobo que la seva religiositat, que afectava moltíssim el seu dia a dia, no queda prou reflectida a la major part de pel·lícules ni de novel·les històriques. M'interessava tractar la religió en diversos nivells: a nivell oficial (Culte al Sol Invicte), a nivell familiar (culte als avantpassats) a nivell personal (culte als deus orientals) i a un nivell prohibit, de màgia negra (culte als deus infernals). A "Nocturnalia" el lector trobarà mostres de tots aquests tipus de cultes.

La bruixeria i la màgia, lligada a les tropes i al propi poble romà, tenen una gran rellevància a Nocturnalia.

Hi ha un tema que toques molt a fons i és el de la màgia, el de certs rituals que fins ara desconeixíem i que no et poden deixar indiferent per la forma i el resultat que tenien. Fins a quin punt hi havia aquests cultes que comentes?

Bé, tots aquest rituals són prou coneguts pels entesos en el món clàssic però desconeguts per al gran públic, ja que no han estat gens tractats per sèries ni pel·lícules. El primer que hem de destacar és que la bruixeria a l'antiga Roma era

pràcticament igual a la de l'Edat Mitjana, amb bruixes que volaven i feien malediccions, i fins i tot uns antecedents dels vampirs que tenien el nom de "striges" i que estan sobradament documentats. A banda d'això, un dels encanteris més freqüents a la literatura llatina es la resurrecció de mort per part d'un bruixot que li encomana una tasca, encanteri que resulta molt similar als zombis del Carib. De tot això surten mostres a la novel·la.

Palmira és un altre dels espais molt rellevants de Nocturnalia. Parlem d'una ciutat que, farta dels impostos que se'ls cobraven, va decidir trencar amb tot i rebel·lar-se. Quin era el paper de Palmira en aquell moment segons la teva novel·la?

Era la ciutat més important de la part oriental de l'Imperi per què s'hi creuaven la ruta de la seda i la de les espècies, les dues molt lucratives. La rebel·lió de Palmira la va protagonitzar la reina Zenobia, una figura tan icònica de l'Antiguitat como la reina Cleopatra, ja que ambdues dones es van atrevir a enfrontar-se contra un emperador romà. Recordem que a l'Imperi les emperadrius eren només consorts del Cèsar i que mai van dirigir exèrcits ni encapçalar campanyes militars. Els romans de l'època s'escandalitzaven quan veien a una dona fent aquestes coses.

Els emperadors Aurelià i Probo, a més de Emiliano que era governador de Tàrraco, són personatges reals que has citat. Perquè els has escollit a ells i no a altres que podien ser-hi també?

Aurelià va ser l'emperador que va conquerir Palmira i que va reconstruir l'amfiteatre de Tarragona. Probo va ser el seu successor més important. Pel que fa a Emiliano, era el governador de l'època i el que va fer martiritzar a sant Fructuós al mateix amfiteatre. Com es veu, tots tres tenen una certa relació amb l'argument.

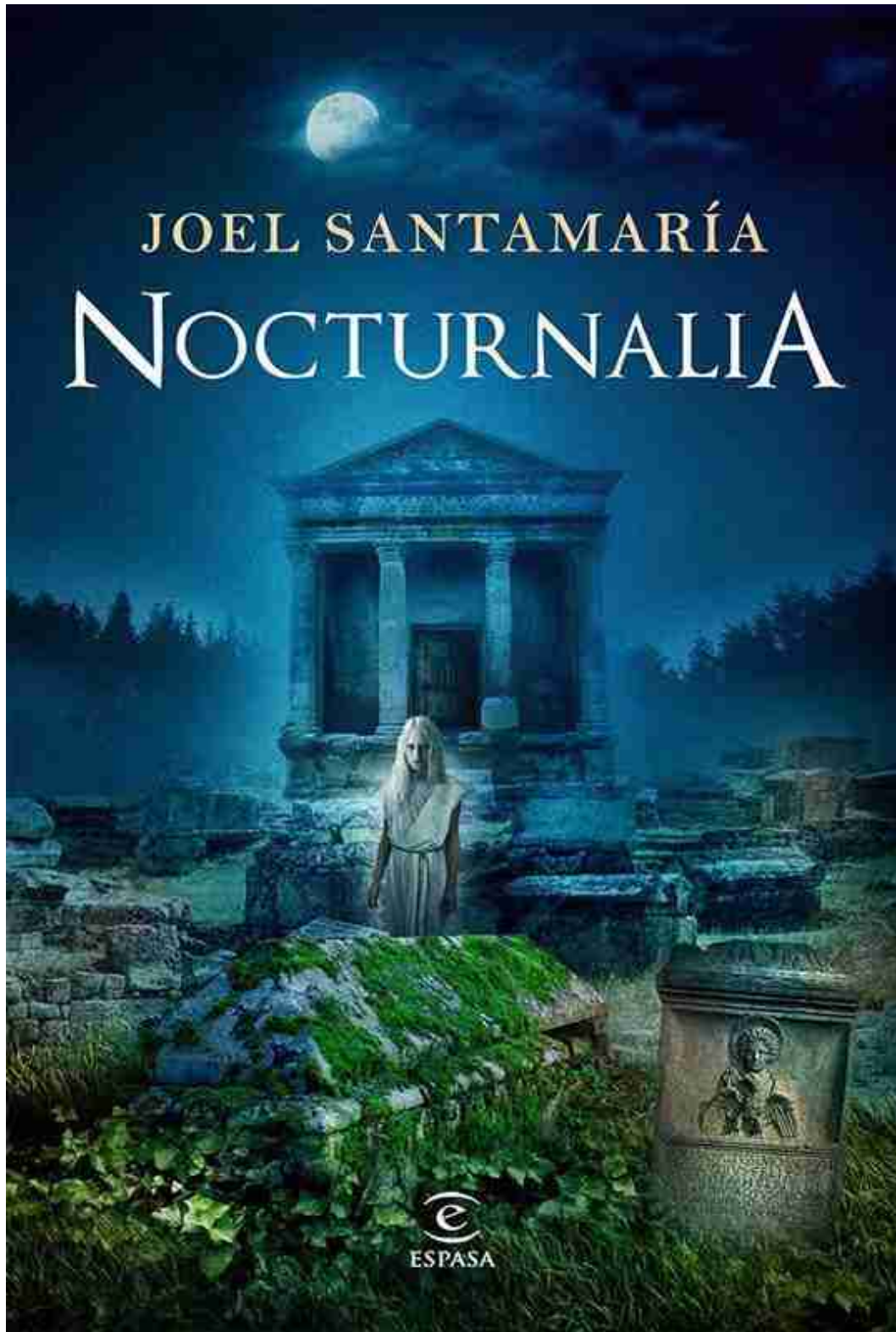
Les creences, els somnis i la realitat: tres elements de la narració que ofereix aquesta obra al seu lector.

Nocturnalia té història, màgia, assassinats, persecucions i altres elements que li atorguen el poder de seducció que acaba tenint com a novel·la. Estàs satisfet del resultat final?

Doncs sí, em sembla que ha quedat força reeixit. A banda daixò, dono les gràcies a l'editorial Espasa i a la gent que ha col·laborat en fer-la possible, com el Joan Vianney Arbeloa, president de la Reial Societat Arqueològica de Tarragona que m'ha assessorat.

I de la resposta que està tenint entre el públic i la crítica literària, què en penses?

També n'estic força satisfet. En general tant els crítics com els lectors em diuen que "Nocturnalia" es llegeix bastant fàcilment, que té molt d'interès i molt de suspens i que quan han acabat el llibre han après moltes coses sobre l'Antiguitat que fins aleshores desconeixien.

Portada de la novel·la "Nocturnalia" editada per Espasa i que us recomanem per la seva qualitat.

És evident que la novel·la històrica és el camp que més t'agrada tocar i que domines amb molta naturalitat. L'anterior novel·la, Dies Irae, ja era d'aquest caire. Seguiràs treballant en aquest àmbit doncs?

De moment he alternat la escriptura d'una novel·la històrica amb l'escriptura d'una altra novel·la que no és històrica. L'anterior a "Nocturnalia", per exemple, era "Humanofobia", una distòpia ambientada a una Barcelona del 2089 regida per una teocràcia ultraviolenta, que va resultar finalista amb accèssit al Premi Isaac Asimov 2019.

Què tens ara entre mans? Quins projectes t'ocupen?

Després d'haver escrit una novel·la històrica, ara tocava fer-ne una de diferent. Recentment he fet Escila i Caribidis, una ucronia que fa un parell de setmanes ha estat declarada finalista al premi Novelas Ejemplares 2021, d'entre més de 550 obres presentades, però que no podré publicar fins passat el nadal.

626 863 848

info@altafulles.cat

Vine al nostre club!

Vols unir-te gratuïtament i gaudir de descomptes i premis?

[Som-hi](#)

Informa't abans que els altres

Si vols estar al dia de tot el que publiquem en aquesta web, apunta't aquí. No fem spam... ☐

Email

Subscriure'm

Resum Política de privacitat i protecció de dades

* **RESPONSABLE:** És el meu deure informar-lo que les dades de caràcter personal que em proporcionis omplint el present formulari seran tractades per Altafullenca de Comunicació

Integral s.l. com a responsable d'aquesta web.

* **FINALITAT:** l'enviament de notícies i comunicacions d'altafulles.cat.

* **LEGITIMACIÓ:** Consentiment de l'interessat.

* **DESTINATARIS:** Com a usuari i interessat li informo que les dades que em facilita estaran ubicats en els servidors d'Automatic (proveïdor del servei de subscripcions d'altafulles.cat). Veure [política de privacitat d'Automatic.](#)

* **DRETS:** Té dret, entre d'altres, a accedir, rectificar, limitar i suprimir les seves dades. Pots obtenir informació addicional i detallada sobre Protecció de Dades i consultar la nostra política de privacitat en la nostra pàgina d' [Avís legal](#).

Segueix-nos

No et perdis tota l'actualitat d'altafulles.cat a les xarxes socials

- [Follow](#)
- [Follow](#)
- [Follow](#)
- [Follow](#)

- [Qui som](#)
- [Contacta](#)
- [Publicitat](#)
- [Avís legal](#)

- [626 863 848 – WhatsApp](https://www.whatsapp.com/business/profile/626863848)

© 2020 Altafulles ~ info@altafulles.cat | weBDesing: [efeonce](https://www.efeonce.com)
626 863 848

Envian's un WhatsApp amb el teu nom, cognom i correu electrònic i passaràs a formar part del club d'Altafulles.

És un Club gratuït i que comporta tenir accés a descomptes a certs productes, accés a algunes activitats culturals i amb la possibilitat de prendre part a sortejos per guanyar premis.

[Som-hi](#)